ΤΑ HIGHLIGHTS ΤΩΝ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΩΝ

ΜΟΛΙΕΡΟΣ (ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΥΠΟΚΡΙΤΩΝ)

Όταν ο Μπουλγκάκοφ ξεκινούσε τον Οκτώβριο του 1929 να γράφει τη βιογραφία μιας ακραίας στιγμής της ζωής του Μολιέρου λίγο πριν από τον θάνατο του, αναγνώριζε και απέδιδε στον ήρωα του στοιχεία της πραγματικότητας που και ο ίδιος αντιμετώπιζε, καθώς και οι δύο αναγκάζονταν να γράφουν σε καθεστώτα τυραννικά που έπρεπε να τα «γλύφουν για να μην τους λιώσουν». Σε περιβάλλοντα όπου η ιδιοφυία όφειλε να χαϊδεύει τη ματαιοδοξία της εξουσίας. Ο *Μολιέρος (Εταιρεία Υποκριτών)* του Μιχαήλ Μπουλγκάκοφ ανήκει λοιπόν, στα «καταραμένα» έργα που αντιμετώπισαν την άρνηση της εποχής τους, διώχθηκαν από την εξουσία, «προίκισαν» τους συγγραφείς τους με προβλήματα και που πάντοτε ο δρόμος τους προς τη σκηνή βρίθει εμποδίων. Το Θέατρο Τέχνης της Μόσχας αφιέρωσε 4 χρόνια σε πρόβες για το ανέβασμα του έργου που έκανε πρεμιέρα στις 16 Φεβρουαρίου 1936 και που κατέβηκε από τις σταλινικές αρχές μετά από μόλις 7 παραστάσεις!

Το Εθνικό Θέατρο το παρουσιάζει για πρώτη φορά στην Ελλάδα στην Πειραματική του Σκηνή, σε μία παράσταση που το δικαιώνει, χρησιμοποιώντας τη ρέουσα και αβίαστη μετάφραση του Λεωνίδα Καρατζά. Η παράσταση που σκηνοθέτησε ο Στάθης Λιβαθινός, μετά από αρκετούς μήνες πρόβας, βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στους αυτοσχεδιασμούς των ηθοποιών αλλά είναι εξαιρετικά ενορχηστρωμένη, δομημένη με αριστοτεχνική ακρίβεια και απόλυτα ισορροπημένη. Το κωμικό εναλλάσσεται με το τραγικό, η αλήθεια με το ψέμα, πολιτικά, κοινωνικά, ηθικά και θρησκευτικά ζητήματα θίγονται και η απειλητική ατμόσφαιρα διαχέεται. Οι ηθοποιοί καταθέτουν σπουδαίες ερμηνείες με εξέχοντες τον πολυσύνθετο και πληθωρικό Μολιέρο του Δημήτρη Ήμελλου και τον απολαυστικό Λουδοβίκο ΙΔ΄ του Νίκου Καρδώνη. Ο ίδιος ο Στάθης Λιβαθινός με υποκριτική μεστότητα επωμίζεται τον ρόλο του Αρχιεπισκόπου. Αξίζει επίσης να αναφερθεί ο ευρηματικός και σπιρτόζος Μπουτόν του Γιώργου Δάμπαση. Ανάμεσα στους υπόλοιπους ηθοποιούς της διανομής η Μαρία Μπουγά, η Μαρία Σαββίδου, ο Βασίλης Ανδρέου, η Ναταλία Στυλιανού και ο Δημήτρης Παπανικολάου. Τα σκηνικά και τα κοστούμια υπογράφει η Θάλεια Ιστικοπούλου, τη μουσική ο Θόδωρος Αμπαζής και τους στίχους των τραγουδιών ο Στρατής Πασχάλης.

Μια παράσταση που αξίζει να παρακολουθήσει κανείς όχι μόνο ως υπόδειγμα συλλογικής εργασίας αλλά και γιατί το συγκεκριμένο έργο είναι αμφίβολο αν θα τολμήσει κανείς σύντομα να το φέρει εκ νέου στη σκηνή.

ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΓΑΠΗΣ

Το έργο του νεαρού Ελβετού συγγραφέα Λούκας Μπέρφους *Τέσσερις εικόνες αγάπης* (2002) πραγματεύεται τις εύθραυστες ανθρώπινες σχέσεις όπως διαμορφώνονται στη σύγχρονη εποχή. Με αφορμή την ερωτική ιστορία δύο ζευγαριών που παρουσιάζεται σε τέσσερις εικόνες, μιλάει για τον γάμο και τις ευαίσθητες ισορροπίες του. Για την διττή όψη της πραγματικότητας των σχέσεων. Για την ανάγκη του ανθρώπου για έναν άλλον άνθρωπο. Γάμος, απιστία, αποκάλυψη, τιμωρία, συγχώρεση, λήθη είναι τα στάδια που διέρχονται οι ήρωες του. Η τιμωρία είναι μία απάντηση στη προδοσία. Η επιστροφή στη συμβατική ζωή, στη λήθη των γεγονότων σαν αυτά να μην συνέβησαν ποτέ, είναι μια απάντηση στον φόβο της μοναξιάς. Η λύση όμως έγκειται στην καθαρότητα των σχέσεων όπως αφήνεται να εννοηθεί στο έργο του Μπέρφους που παρουσιάζεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα.

Ο Γιάννης Μόσχος αναδεικνύεται μέσα από τις δουλειές του σε μία υπολογίσιμη για το μέλλον δύναμη του θεάτρου μας. Το κυριότερο προσόν του, κατά τη γνώμη μου, είναι η ειλικρινής και καθαρή ματιά του στα θέματα που αντιμετωπίζει και ο ανθρώπινος και τρυφερός του τρόπος

προσέγγισης. Η παράσταση που σκηνοθέτησε για τον Εξώστη του Θεάτρου του Νότου διαθέτει ευαισθησία και ανθρωπιά τόσο που να καλύπτει και κάποιες δραματουργικές ατέλειες. Ο Κλέων Γρηγοριάδης, η Διώνη Κουρτάκη, ο Αντώνης Καρυστινός, η Δέσποινα Κούρτη αποτελούν το ερωτικό κουαρτέτο με σύγχρονες και δυναμικές ερμηνείες, ενώ ο Κωνσταντίνος Παπαχρόνης είναι το τρίτο μάτι, μια κινητήριος δύναμη. Τα εξαιρετικά λειτουργικά σκηνικά της Ελένης Μανωλοπούλου αξίζουν ιδιαίτερη μνεία. Η μετάφραση είναι του Γιώργου Δεπάστα και οι υποβλητικοί φωτισμοί του Λευτέρη Παυλόπουλου.
Μία βαθιά ανθρώπινη παράσταση που φέρνει τον θεατή αντιμέτωπο με την συχνά εφιαλτική αλήθεια των σημερινών σχέσεων.

ΨΕΜΑ ΣΤΟ ΨΕΜΑ

Ο Πέτρος Φιλιππίδης μπορεί να είναι ιδιαίτερα γνωστός και αγαπητός στο ευρύ κοινό. Μπορεί επίσης να είναι από τους ηθοποιούς που κάνει μεγάλες εμπορικές επιτυχίες με τις παραστάσεις του. Δεν είναι όμως από τους ηθοποιούς του ελαφρού θεάματος και σίγουρα δεν είναι από αυτούς που δεν σέβονται το κοινό τους. Πάντα οι επιλογές του είναι πολύ προσεκτικές και οι δουλειές του άριστα οργανωμένες. Ο ίδιος αναλαμβάνει συχνά και τον δύσκολο ρόλο της σκηνοθεσίας δίχως όμως αυτό να αποβαίνει εις βάρος της πρωταγωνιστικής του ιδιότητας. Το ίδιο έκανε και στην κωμωδία του Άντονι Νίλσον *Ψέμα στο Ψέμα* που παρουσιάζει στο θέατρο Μουσούρη. Το έργο που ανέβηκε για πρώτη φορά το 2002 είναι μία μαύρη κωμωδία με έντονα φαρσικά στοιχεία, με σφιχτή δομή, έντονο σασπένς και ανατρεπτικό τέλος, στοιχεία που η σκηνοθεσία του Φιλιππίδη ανέδειξε στο έπακρο. Κεντρικοί ήρωες δύο αστυνομικοί που παραμονές Χριστουγέννων αναλαμβάνουν τη δύσκολη αποστολή να ανακοινώσουν σε ένα ηλικιωμένο ζευγάρι το θάνατο της μονάκριβης κόρης τους. Μία παρεξήγηση θα τους οδηγήσει σε μία σειρά ευτράπελων γεγονότων και σε καταστάσεις σουρεαλιστικές αλλά και σε μία ακριβή και καυστική κοινωνική ανατομία με εφιαλτικές όψεις. Ο Φιλιππίδης βρήκε έναν εξαιρετικό συμπρωταγωνιστή στο πρόσωπο του Παύλου Χαϊκάλη. Οι δυο τους αποτελούν ένα απολαυστικό δίδυμο που προσφέρει απλόχερα το γέλιο αλλά ταυτόχρονα υπογραμμίζει τις εύθραυστες ισορροπίες της ζωής. Ο Ηλίας Λογοθέτης στο ρόλο του ηλικιωμένου πατέρα γοητεύει με την εκφραστική του λιτότητα και την υποβλητική του παρουσία. Μαζί τους η Σοφία Ολυμπίου, η Νεβέλη Ορφανού, ο Βασίλης Ρίσβας και η Άννα Στίλβη. Η μετάφραση του Θοδωρή Πετρόπουλου γοργή και με εύστοχες ατάκες. Τα σκηνικά και τα κοστούμια υπογράφει ο Δαμιανός Ζαρίφης και τους φωτισμούς η Ελευθερία Ντεκώ.
Μία παράσταση που αποδεικνύει πως η εμπορικότητα μπορεί να συμβαδίζει με την ποιότητα.

ΕΝΑ ΨΕΜΑ ΤΟΥ ΜΥΑΛΟΥ

Ένα νέο του έργο του Σαμ Σέπαρντ αποτελεί πάντοτε αντικείμενο έντονου ενδιαφέροντος. Στο θέατρο Εμπρός ο Τάσος Μπαντής ως σκηνοθέτης αλλά και ως μεταφραστής αυτή τη φορά, ανέλαβε να γνωρίσει στο ελληνικό κοινό το έργο του *Ένα ψέμα του μυαλού* που παρουσιάστηκε για πρώτη φορά το 1985 σε σκηνοθεσία του ιδίου, αποσπώντας το Βραβείο των Θεατρικών Κριτικών της Νέας Υόρκης για το καλύτερο έργο της χρονιάς. Ένα σκοτεινό παραμύθι για τον έρωτα, για την ανάγκη των ανθρώπων να εξακολουθούν να αισθάνονται και να ζουν αληθινά μέσα σε έναν κόσμο που νοσεί. Σε μία Αμερική που διαβρώνεται εκ των έσω, που το αμερικάνικο όνειρο σβήνει και που οι ανθρώπινες σχέσεις καταρρέουν, ο έρωτας μοιάζει η μοναδική διέξοδος επιβίωσης, ακόμα και στις πιο ακραίες εκφράσεις του. Ο εξαγνισμός επιβάλλει και την επιστροφή προς τα ιδανικά που κατέρρευσαν.
Η παράσταση είναι προσεκτικά στημένη στην ποιητική ατμόσφαιρα του παραμυθιού που υποβάλλει το έργο, τηρώντας επιφανειακά τα ρεαλιστικά προσχήματα και βάζοντας σε πρώτο

πλάνο δύο παράλληλους κόσμους που επιδρούν ο ένας στον άλλο. Τον κόσμο του κοριτσιού και του αγοριού. Αυτή ακριβώς η ατμόσφαιρα και οι συμβολισμοί που ολοένα επανέρχονται κάνουν το έργο ξεχωριστό και το απομακρύνουν από την παγίδα της επανάληψης. Είναι μία απόδειξη πως η αγωνιώδης προσπάθεια του ανθρώπου να κωδικοποιήσει και να ταξινομήσει λογικά τα γεγονότα που τον περιβάλλουν είναι απλώς ένα ψέμα στο μυαλό του. Ακολουθώντας την άποψη πως η ίδια η ζωή είναι ένα θέατρο το σκηνικό της Λίλης Κεντάκα πλαισιώθηκε από το κάδρο μιας σκηνής που μεταφέρεται ανάλογα με τη δράση. Ξεχωρίζει η παρουσία της Όλγας Δαμάνη που έπλασε ένα ευαίσθητο, αλαφροϊσκιωτο πλάσμα, καταπιεσμένο από το συζυγικό της κλοιό και του Τάσου Νούσια στο ρόλο του ακραίου αλλά ερωτευμένου συζύγου. Στους υπόλοιπους ρόλους ο Άγης Εμμανουήλ, η Εκάβη Ντούμα, ο Ιωσήφ Πολυζωίδης, η Άννα Μακράκη, η Μαρία Ζορμπά και ο Γιώργος Μωρόγιαννης.
Μια ερωτική μπαλάντα για την παντοδυναμία του έρωτα, έχει χαρακτηρίσει ο ίδιος ο συγγραφέας το έργο. Μια μπαλάντα στο όριο της αλήθειας και του ψέματος, θα προσέθετα εγώ, που μας βάζει σε σκέψεις σε σχέση με την παντοδυναμία της εποχής μας.

ΑΙΑΣ, η τρέλα

Ο Θόδωρος Τερζόπουλος, είναι ο άνθρωπος που απελευθέρωσε την τραγωδία από τις συμβάσεις και τα παραδοσιακά μοντέλα. Που τόλμησε να στραφεί προς τις πρωτογενείς ανάγκες της ανθρώπινης ύπαρξης και στις κρυμμένες δυνάμεις της. Επιλογές που τον δικαίωσαν. Στη σπουδή του με τίτλο *ΑΙΑΣ, η τρέλα*, ένα δηκτικό σχόλιο για την τρέλα του πολέμου, την προδοσία, την εκδίκηση και τις τύψεις, που παρουσιάζεται στο θέατρο ΑΤΤΙΣ, στηρίχθηκε σε μερικούς μόνο στίχους από την τραγωδία του Σοφοκλή, σε ελεύθερη διασκευή από τη μετάφραση του Γ. Γρυπάρη. Τρεις εξαιρετικά ασκημένοι ηθοποιοί, ο θεμελιακός Τάσος Δήμας, ο Μελέτης Ηλίας και ο Σάββας Στρούμπος, αφηγούνται τις φονικές πράξεις του Αίαντα και γίνονται ταυτόχρονα θύτες και θύματα. Ο Τερζόπουλος επιτυγχάνει ένα απόλυτα σωματοποιημένο θέατρο. Ένα θέατρο μορφής που δικαιώνει την προσπάθεια του για ένα θέατρο σιωπής. Για ένα θέατρο χωρίς πολλά λόγια. Ένα θέατρο όπου μια μικρή αίσθηση, μια μικρή χροιά, ένα κοίταγμα, ερμηνεύονται χωρίς τη χρεία των λέξεων. Ένα θέατρο απάντηση στα πολλά λόγια που οδηγούν, κατά τη γνώμη του, στην κρίση του κόσμου σήμερα. Η σπουδή αυτή, που παρουσιάστηκε αρχικά το περασμένο καλοκαίρι στο Αρχαίο Στάδιο των Δελφών στο πλαίσιο της Διεθνούς Συνάντησης Αρχαίου Δράματος, αποδεικνύει την εγκυρότητα του εγχειρήματός του. Η παράσταση, προσαρμοσμένη φυσικά στις ανάγκες του κλειστού χώρου, αποδεικνύει επιπλέον πως τα απαραίτητα συστατικά του θεάτρου είναι ο ηθοποιός και ο θεατής. Χωρίς σκηνικά, χωρίς κουστούμια, περιορισμένος στο απολύτως αναγκαίο, ο σκηνοθέτης συνεπαίρνει τον θεατή. Κόκκινες γόβες, μαχαίρια, μαύρα κουτιά σε σχήμα σταυρού που δημιουργούν δύο μονοπάτια πάνω στα οποία καλείται να «ισορροπήσει» τελετουργικά ο ήρωας, κουτιά βαμμένα κατακόκκινα στο εσωτερικό τους -σαν από αίμα-, που έξοχα μετατρέπονται σε κάσες στο φινάλε. Το φως, οργανικό στοιχείο πάντα στις

παραστάσεις του Τερζόπουλου, δημιουργεί διαδρόμους φωτίζοντας όχι μόνο τις κινήσεις, μα και τις σκέψεις των ηρώων. Το σώμα του ηθοποιού γίνεται όργανο αποκωδικοποίησης του κειμένου και οδηγεί σε ερμηνείες που αγγίζουν τις πιο λεπτές χορδές της ψυχής. Στον «ειδικό» κόσμο του θεάτρου του Τερζόπουλου οι λέξεις ταξιδεύουν ως ενέργεια προς τον θεατή για να τον οδηγήσουν σε ένα σύμπαν οντολογικών και καίριων ερωτημάτων.

Highlights, Τεύχος 14, περ. Β, Ιανουάριος 2005. σσ. 142-145